

**A helyi közösségek által irányított helyi
fejlesztés - A leader módszer új
szerepben (2014-2020)**

***Nógrád megyei Területfejlesztési
Konferencia
Salgótarján, 2012. 11. 29***

***Dr. Hajas Pál, Elnök, Cserhátalja Vidékfejlesztési Egyesület
Az ELARD (Európai LEADER Szövetség) Tanácsának tagja***

FOGALOMÖZÖN

**VIDÉKFEJLESZTÉS*AGRÁRIUM*VM
RURAL DEV. *EMVA * ÚMVP
DARÁNYI IGNÁC TERV
TERÜLETFEJLESZTÉS
VÁROSFEJLESZTÉS * OTK * NGM
HACS * LEADER
CLLD * KIHf* RURBAN – RURAL-URBAN
MAGYAR NÖVEKEDÉSI TERV (MNT)
NTH – NEMZETGAZD.TERVEZÉSI HIV.**

TANULSÁGOK

... a 2007-2013 programidőszakból

(köztes értékelés és a 2011. évi ÁSZ jelentés megállapításai....)

Az ÚMVP nem szolgálja megfelelően:

- a „kiegyenlített területi fejlődést”;***
- a helyi gazdaság fejlesztését;***
- a közösségek megerősítését;***
- a vidék társadalmi problémáinak orvoslását ;***
- a környezeti fenntarthatóság megteremtését .***

mindez a gyenge szakmai tervezés + a központosított, uniformizáló, túlszabályozott és alkalmatlan megvalósítási rendszer következménye – NEM A HACCS MUNKASZERVEZETEKEN MÚLOTT!

(Gelencsér G., Gondolatok a Községi Irányítású Helyi Fejlesztés (CLLD) hazai tervezéséhez 2012.08.17.)

HAZAI LEADER ÚTVESZTŐK

Tanulságok a 2007-2013 programidőszakból

(köztes értékelés és az ÁSZ jelentés megállapításai....)

Csak néhány szemléltető adalék...

A LEADER első pályázati kör:

az összes (~ 3000) projekt harmada „falunap” ...

20 milliós játszóterek,

150 projekt a polgárőrség megerősítésére...

Az EMVA III. tengely szlogenje:

**Viacolort, játszóteret, „köztéri elemeket” és
„zöldfelületet” a magyar vidéknek!**

(Gelencsér G., Gondolatok a Községi Irányítású Helyi Fejlesztés (CLLD) hazai tervezéséhez 2012.08.17.)

Merre tovább?

Folytathatjuk-e ugyanezt a vidék"fejlesztést"?

Az EU 2014-2020 programidőszak elveinek háttérében:
áttérés az új paradigmára (fenntarthatóság, lokalizáció)

Módszerek a megvalósítás hatékonyságának
növelésére:

- a KIH (CLLD) széleskörű alkalmazása;
- komplex, integrált megközelítésmód segítése (multi-funding, KSK- Közös Stratégiai Keret);
- egy térség - egy stratégia (HVS-Helyi Vidékfejlesztési Stratégia);
- egyszerűsítés (közös szabályok, egyszerűbb költségelszámolás);

Mi is a CLLD?

„The LEADER approach evolving through time: 20 years of community-led local development (CLLD) in practice”

„A Leader megközelítésmód
fejlődése: 20 év CLLD a
gyakorlatban”

„Community-led local development (CLLD) as a European movement”

„A CLLD mint európai mozgalom”

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION Brussels, 12. October 2012

Common Provisions Regulation 14287/12 ADD 3 REV 1

Subject: Cohesion Policy legislative package - Presidency compromise on Territorial Development

CHAPTER II

Community-led local development Article 28

Community-led local development

1. Community-led local development shall be supported by the EAFRD, which shall be designated as LEADER local development and may be supported [...] by the ERDF, ESF or EMFF. These Funds are hereinafter referred to as the “concerned CSF Funds”. [...]

2. Community-led local development shall be:

(a) **focused on specific sub-regional areas;**

(b) **community-led, by local action groups composed of representatives of public and private local socio-economic interests, where, at the decision-making level neither [...] public authorities, as defined in accordance with national rules, nor any single interest group shall represent more than 49 % of the voting rights;**

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION Brussels, 12. October 2012

Common Provisions Regulation

CHAPTER II

Community-led local development

Article 28 (Cont.)

(c) carried out through integrated and multi-sectoral area-based local development strategies;

(d) designed taking into consideration local needs and potential, and include innovative features in the local context, networking and, where appropriate, cooperation.

3. Support from the concerned CSF Funds to community-led local development shall be consistent and coordinated between the concerned CSF Funds. This shall be ensured inter alia through coordinated capacity-building, selection, approval and funding of community-led local development strategies and local development groups.

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION Brussels, 12. October 2012

Common Provisions Regulation

CHAPTER II

Community-led local development

Article 28 (Cont.)

Where the selection committee for the community-led local development strategies set up under Article 29(3) determines that the implementation of the community-led local development strategy selected requires support from more than one Fund, [...] **it may designate in accordance with national rules and procedures, a lead Fund to support all running and animation costs under Article 31 paragraphs (d) and (e) for the community-led local development strategy.**

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION Brussels, 12. October 2012

Common Provisions Regulation

CHAPTER II

Community-led local development

Article 28 (Cont.)

The first round of selection [...] of [...] community-led local development strategies shall be completed **within two years from the date of the approval of the Partnership Agreement at the latest**. Member States may select additional community-led local development strategies after that date but as a general rule no later than by **31 December 2017**.

LEADER – az Európai sikertörténet

Szakasz	Időszak	Pénzalap	Költségvetés (EUR)	LAGs/HACS
Leader I	1991–1993	EAGGF-Guidance, ESF, ERDF	450 million	217
Leader II	1994-1999	EAGGF-Guidance, ESF, ERDF	1.7 billion	821 <i>ELARD was born</i>
Leader+	2000-2006	EAGGF-Guidance	2.1 billion	893 in EU-15 (+ 250 in the Leader+type measure 2004-2006) in 6 MS
„Leader tengely“	2007-2013	EAFRD	5.5 billion → 6% of the EAFRD funding	2 200 in EU-27
CLLD	2014-2020	CSF Funds / KSK	Min. 5% of EAFRD	3 000?

LEADER – az Európai sikertörténet

Az Európai Unió legsikeresebb vidékfejlesztési kezdeményezése. Több mint egy program: újfajta vidékfejlesztési szemléletmód.

1. Terület-alapú megközelítés
2. Alulról építkező fejlesztések
3. Helyi akciócsoportok működtetése
4. Integrált, ágazat közti megközelítés
5. Innováció
6. Kapcsolatépítés és együttműködés
7. Decentralizáció

LEADER – az Európai sikertörténet

„Helyi válasz a kulcsfontosságú kihívásokra”

„A helyi fejlesztés mint az EU 2014-2020 integrált területfejlesztési politikájának kulcspillére”

„A lokalizált EU2020 – az európai stratégiától a helyi akciókig”

LEADER – az Európai sikertörténet

Ki csinálja?

***„A CLLD menedzsmentje:
feladatmegosztás a hatóságok és a
HACS-ok között”***

***„HACS-ok: a közsféra és a
magánszektor szerencsés találkozása
(CLLD)”***

LEADER – az Európai sikertörténet

Hangsúlyos tartalmi irányok (2014-2020)

Innováció

Energia és erőforrás hatékonyság

Klíímaváltozáshoz való alkalmazkodás

Demográfiai változások / aktív, egészséges öregkor

Szociális vállalkozások (és nem csak „szövetkezetek”)

Nemzetközi és határmenti együttműködés

LEADER – az Európai sikertörténet

Néhány tipikus kiemelt téma

„Előtérben a zöld infrastruktúra: intelligens fejlesztések a vízgazdálkodási innováció területén”

„Nemzetközi együttműködés: a CLLD kulcseszköze”

„Közösségi tevékenység a katasztrófa ellenálló képesség és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében (CLLD)”

LEADER – az Európai sikertörténet

...további megjegyzések:

„Határ menti együttműködés – lehetőség a munkanélküliség megelőzésére és a szakmák, képesítések megszerzésének pénzügyi ösztönzésére”

„Helyi és regionális EU támogatás a megújuló energiatermelésnek. Mit és hogyan csináljunk?”

A kohéziós politika 2014-2020 között

Az Európai Bizottság 2011 októberében elfogadta a 2014 és 2020 közötti kohéziós politikára vonatkozó jogalkotási javaslatokat

2011. december: a DG Regio és a DG Social deklaráta a LEADER módszer átvételét

A közösség által irányított helyi fejlesztésről szóló rendelettervezet (28-31. cikk) (4) a LEADER szemléletmódján alapul, és érinti a Közös Stratégiai Keret minden alapját (Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap Kohéziós Alap, Európai Halászati Alap – együttesen a CSF-alapok) a 2014 és 2020 közötti programidőszakban.

LEADER: Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale – a vidék gazdasága és a fejlesztési intézkedések közötti kapcsolatok.

Mi az a CLLD?

Community Led Local Development

A CLLD olyan konkrét eszköz, amely a régiók alatti szinten használható, és helyi szinten egészíti ki az egyéb fejlesztési támogatásokat.

A CLLD képes mozgósítani és bevonni a helyi közösségeket, szervezeteket, hogy azok hozzájáruljanak az Európa 2020 stratégiában kitűzött intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődéshez, a területi kohézió támogatásához és a konkrét szakpolitikai célkitűzések teljesüléséhez.

Hogyan értelmezzük?

- » **konkrét, régió alatti szintű területekre összpontosít;**
- » **közösség által irányított, a helyi nyilvánosságot és a magánszektor társadalmi gazdasági érdekeit képviselő helyi akciócsoportokkal;**
- » olyan integrált és több szektort felölelő, területspecifikus helyi fejlesztési stratégiákon keresztül valósul meg, amelyek kialakításukkal figyelembe veszik a helyi igényeket és lehetőségeket; továbbá
- » **a helyi kontextusban innovatív jellemzőket foglal magába, hálózatépítési tevékenységeket valamint értelemszerűen együttműködést is tartalmaz.**

KIHF-CLLD CÉLOK

A közösség által irányított helyi fejlesztés fő céljai

- a helyi közösségeket ösztönzik az integrált, alulról építkező megközelítések kidolgozására olyan körülmények esetén, amikor strukturális váltást igénylő területi és helyi kihívásokra kell reagálni;***
- fejlesztik a közösségi kapacitásokat és ösztönzik az innovációt (beleértve a társadalmi innovációt is), a vállalkozói tevékenységet és a változásra való képességet, ehhez eszközként a közösségek és területek kihasználatlan lehetőségeinek fejlesztését és felfedezését célozza meg;***

KIHF-CLLD CÉLOK

- elősegítik a közösségi irányítást a közösségen belüli részvétel növelésével, a sajátnak érezhetőséggel (ezek a tényezők az EU szakpolitikáinak eredményességét is fokozhatják); továbbá**
- segítik a többszintű kormányzást a helyi közösségek számára olyan struktúrát biztosítva, amelyen keresztül minden területen teljes mértékben részt vehetnek az EU-célkitűzések megvalósításának alakításában.**

KIHF-CLLD ÖSSZETEVŐK

- **A helyi akciócsoporthoz olyan, a helyi nyilvánosságot és a magánszektor társadalmi-gazdasági érdekeit képviselő személyekből kell állniuk – például vállalkozókból és szövetségeikből, helyi hatóságokból, területeket vagy vidékeket összefogó szövetségekből, állampolgári csoportokból (például kisebbségek, idősek, férfiak/nők, ifjúság, vállalkozók stb.), közösségi és önkéntes szervezetekből stb.**
- **A civil társadalmat és a magánszektor képviselő partnereknek kell rendelkezniük a döntéshozatal legalább 50 %-ával, és egyetlen érdekcsoporthoz sem rendelkezhet a szavazatok 49 %-os hányadát meghaladó erővel.**

KIHF-CLLD ÖSSZETEVŐK (2)

- **A helyi fejlesztési stratégiáknak** összhangban kell állniuk a CSF-alapok azon megfelelő programjaival, amelyekből támogatást kapnak.
- **A stratégiáknak meg kell határozniuk, hogy mely területre és populációra vonatkoznak;** tartalmazniuk kell a fejlesztési igények és a terület lehetőségeinek elemzését, többek között GYELV –SWOT (gyengeségek, erősségek, lehetőségek, veszélyek) elemzést is, valamint ismertetniük kell a célkitűzéseket, a stratégia integrált és innovatív jellegét, beleértve a kimenet vagy eredmény szempontjából meghatározott célkitűzéseket is.
- **A stratégiáknak egy cselekvési tervet is tartalmazniuk kell,** amely bemutatja, hogyan feleltethetők meg a célkitűzések konkrét projekteknek, irányítási és monitorozási intézkedéseknek, valamint pénzügyi tervnek is szerepelnie kell bennük.

KIHF-CLLD ÖSSZETEVŐK (3)

- *Adott helyi stratégia esetében a terület és népesség szerinti hatókörnek koherensnek és célzottak kell lennie, valamint **meg kell lennie a hatékony végrehajtáshoz elégséges kritikus tömegnek.***
- *A helyi akciócsoportok dönthetnek azon tényleges területek és populáció meghatározásáról, amelyekre stratégiájuk vonatkozik majd, de ezeknek összhangban kell állniuk azokkal a feltételekkel, amelyeket a bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktus formájában fog meghatározni.*
- *Viszonyításképpen, a LEADER program keretében a népesség hatóköre szempontjából a 2007 és 2013 között érvényes rendelkezések szerint a megcélzott népesség mérete legalább 10 000, legfeljebb 150 000 lehet.*
- *Az ERFA finanszírozásában a 2000 és 2006 közötti időszakban finanszírozott URBAN II programokban átlagosan 30 000 lakos volt érintett.*

ÚJDONSÁGOK

Mik az újdonságok?

»

A közösség által irányított helyi fejlesztésének egységes módszertanát kell majd alkalmazni az összes alap és régió tekintetében, így az összes terület uniós támogatásban részesülhet a kapacitásfejlesztés, az állami és a magánszektor helyi együttműködései, a hálózatépítés és tapasztalatcsere terén.

ÚJDONSÁGOK

Mik az újdonságok?

A CSF-alapokból származó támogatások egységesek és összehangoltak lesznek.

Így a kedvezményezettek könnyebben tudnak több alap forrásaira támaszkodó stratégiákat létrehozni, amelyek jobban igazodnak igényeikhez és területi sajátosságaikhoz (például egy vidéki és városi jellegű részeket is tartalmazó terület esetében).

Ezt biztosítja majd az összehangolt kapacitásfejlesztés, a helyi fejlesztési stratégiák kiválasztása, jóváhagyása és finanszírozása, valamint a helyi akciócsoportok működése is.

ÚJDONSÁGOK

Mik az újdonságok?

»

Fő alap:

A több alap forrásaira támaszkodó stratégiák esetében lehetőség lesz arra, hogy egyetlen alapból (a fő alapból) történjen a helyi fejlesztési stratégia működtetési és szervezeti költségeinek finanszírozása.

ÚJDONSÁGOK

Mik az újdonságok?

» Ösztönzők:

- a) A kohéziós politika szempontjából, azoknál az operatív programoknál, amelyeknél egy teljes prioritási tengely a közösség által irányított helyi fejlesztésen keresztül valósul meg, az ERFA és/vagy az ESZA részéről biztosított maximális társfinanszírozási arány 10 százalékponttal növekszik.**
- b) Az EMVA esetében a maximális társfinanszírozási arány a körülményektől függően 80 % és 90 % között lehet a közösség által irányított helyi fejlesztésekre (CLLD) vonatkozóan, míg**
- c) az EHA esetében a maximális társfinanszírozási arány 75 %.**

ÚJDONSÁGOK

RURBAN (Vidék-Város)

Az EP kezdeményezése: a térségi kohézió és a versenyképesség erősítésére

A városok az azokat körülvevő vidéki térségek új kapcsolata

Az új kapcsolatrendszer megértése a partnerek részéről, az együttműködés fejlesztésére területi kohézió

Többszintű kormányzás

EU szándék: a városi-vidéki partnerség stimulálása – a tervezési időszakban

CLLD az Europe 2020 Stratégia alapja

KÖVETKEZMÉNYEK

- Megállapítható a helyi szint, a LEADER szemlélet és fejlesztéspolitikai módszer jelentős térnyerése!
- Integrált és több ágazati területen alapuló helyi fejlesztési stratégiák révén valósul meg. „Több HVS-ből”
- A LEADER az EMVA kötelező eleme. Az EMVA társfinanszírozási aránya akár 80-90%-ra is növekedhet.

CLLD az Europe 2020 Stratégia alapja

KÖVETKEZMÉNYEK

- A LEADER-módszernek immár 20 éves múltja, tapasztalata van a CLLD-ben
- Vannak CLLD városi példák Írországban (Urban CLLD)
- A LEADER módszernek el kell érni a városi fejlesztési terveket – bármennyire is idegen a gondolat, a kis- és közepes városokban is helyet kell adni a CLLD-nek

CLLD az Europe 2020 Stratégia alapja

A tervezés előtt meggondolandó szempontok

- az „objektív helyi döntés” = a kritériumoknak való megfelelési vizsgálat, automatikus rangsorállítás,
- teljes, valódi helyi döntési kompetencia kell
(ahogy azt az európai szabályozás is elvárja!)

CLLD az Europe 2020 Stratégia alapja

Elvárások a 2014-2020 HVS-től

- integrált, multiszektorális hatókör;
- magasabb minőség;
- összevethető és mérhető (kiválasztás, monitoring, értékelés);
- SWOT elemzésen és közösségi tervezésen alapul.
- Kell egy HVS tervezési útmutató, ami:
- könnyen követhető és gyakorlati;
- összevethető alapelemzést tesz lehetővé ;
- SMART kategóriákon és célokon alapul;
- segíti a közösségi tervezést.

A program ÚJ CIKLUSA

KÉRDÉSEK ÉS KIHÍVÁSOK

- Megértik-e a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés tervezési-végrehajtási filozófiáját a **DÖNTÉSHOZÓK**, képesek-e azt támogatni?

A program ÚJ CIKLUSA

KÉRDÉSEK ÉS KIHÍVÁSOK

- Megértik-e a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés tervezési-végrehajtási filozófiáját a DÖNTÉSHOZÓK, képesek-e azt támogatni?
- Megértik-e a RÉSZTVEVŐK, hogy a Multi-Fund rendszer milyen lehetőségeket jelent és milyen tevékenységet, intézményrendszert igényel?

A program ÚJ CIKLUSA

KÉRDÉSEK ÉS KIHÍVÁSOK

- Megértik-e a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés tervezési-végrehajtási filozófiáját a DÖNTÉSHOZÓK, képesek-e azt támogatni?
- Megértik-e a RÉSZTVEVŐK, hogy a multi-Fund rendszer milyen lehetőségeket jelent és milyen tevékenységet, intézményrendszert igényel?
- Milyen lehet, milyen lesz a viszony a LEADER, a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés (CLLD) és az integrált területi beruházás szervezeti egységei és célrendszerei között?

A program ÚJ CIKLUSA

KÉRDÉSEK ÉS KIHÍVÁSOK

- Megértik-e a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés tervezési-végrehajtási filozófiáját a DÖNTÉSHOZÓK, képesek-e azt támogatni?
- Megértik-e a RÉSZTVEVŐK, hogy a multi-Fund rendszer milyen lehetőségeket jelent és milyen tevékenységet, intézményrendszert igényel?
- Milyen lehet, milyen lesz a viszony a LEADER, a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés és az integrált területi beruházás szervezeti egységei célrendszere között?
- **Mely tárca fogja irányítani a LEADER, illetve a közösségi szinten irányított CLLD helyi fejlesztés programját?
(Hogy alakul a kifizető ügynökségek léte?)**

NÓGRÁD ÚJ CIKLUSA

***MINDEHHEZ NEM CSAK PÉNZ,
HANEM TÜRELEM,
SZORGALOM ÉS BIZALOM
KELL!***

NÓGRÁD ÚJ CIKLUSA

SOK SIKERT!

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Budget crisis

- Sous-rubrique 1b
- (Cohésion) 354 815 338 994 326 494 309 495 -13 % -9 %
- Régions les moins
- développées 163 561 156 136 -5 %
- Régions en transition 36 471 29 187 -20 %
- Régions les plus
- développées 55 419 47 505 -14 %
- Cohésion 70 740 65 928 -7 %
- Régions ultrapériphériques 925 925 0 %
- Coopération transfrontalière 11 878 9 814 -17 %

Budget crisis

- Rubrique 2 (Agriculture) 420 682 389 972 378 972 364 472 -13 % -7 %
- Paiements directs 336 685 283 051 277 401 269 852 -20 % -5 %
- Développement rural 91 966 90 816 83 666 -9 %
- Réserve de crise agricole 3 500 1 500 2 800 -20 %